

ER STAAT GESCHREVEN

VOOR JELTE SAKES TRIENSTRA WAS honderddertig gulden een koninklijk bezit. Behalve, dat het getal — op z'n spaarboekje, in z'n gedachte en in z'n gesprekken, als hij het zoo achteloos eens noemde — hem durend plezierig stemde, was ook de wetenschap: ik ben kapitalist, veilig en steunend.

Want, stel: hij werd ziek. Wat dan?

Jelte Sakes was niet in vasten loondienst.

Als hij z'n werk niet kon doen, stond geen verzekering achter hem, die hem z'n kostje bezorgde; die maakte, dat elken Zaterdagavond z'n geld voor de nieuwe week op tafel lag, blank, ritselend, uitnodigend.

Nou ja, hij zou van honger niet omkomen, of dagenlang liggen in een onverzorgd en onopgemaakt bed.

Hij zou op tijd z'n natje en z'n droogje krijgen, water voor den nacht en droge kaakjes voor 't flauw worden.

Per slot zou hij prinsheerlijk liggen in z'n breede, veilige koetsbed, onder de pannen, die wind doorlieten en regen, hoewel in bescheiden mate.

Want Jelte Sake's moeder leefde nog, een oud wijfje, stram, afgeleefd, maar zorgzaam.

Als Jelte 's avonds thuiskwam, na een vermoeienden spidag, of in den zomer, als de boeren jachtten, om 't hooi in huis te krijgen, wachtte Joukje Trienstra haar zoon op. Als 't laat werd, stond ze op den weg, de hand boven de oogen.

En als Jelte dan binnenviel, warm, rood, besmeurd en moe, stond de koffie bruin en lag 't rogge-met-wit-en-kaas gesmeerd en gesneden.

Jelte had het best.

En 's Zondags 't allerbeste.

Dan gleed hij niet, als anders, om vier uur 's morgens z'n koets uit; dan bleef hij liggen tot zon den slaap uit z'n oogen dreef. 's Zondags schoot Jelte in z'n mooiste pak kleren.

En om prompt tien minuten voor negen schoven moeder Joukje en Jelte hun erf af, naar de kerk, waar ze ieder hun eigen plaats hadden: Vrouw Trienstra op de eerste rij stoelen in 't middenschip en Jelte op de kleine kraak, achter 't orgel.

's Middags zaten ze elk aan een kant van de tafel, waarover het Zondagsche rood-wollen kleed, met de grillige zwarte figuren. Moeder Joukje spelde den kerkbode. Ze wist alle beroepen en van elke classis de ingekomen stukken.

Jelte las Penning of Jules Verne. En de thee pruttelde op de kleine, strakke vlam. En om hun gebogen hoofden was de rust.

Maar wat nu Jelte's koninklijk bezit hiermee te maken heeft?

Dit: Jelte had honderd-dertig gulden overgespaard. Dat was langzaam gegaan. Maar telkens was 't bedrag grooter geworden, tot er een ronde som stond van honderd-dertig gulden.

Jelte had nooit plannen gemaakt, wat hij er mee doen zou. Hij bouwde geen luchtkasteelen; hij kocht geen denkbeeldige akkers en looze schuren. Hij verheugde zich in 't getal, in de wetenschap: het staat er, het is van mij; ik ben kapitalist. Hij kon z'n bezit soms eens achteloos, maar met opzet noemen.

Nee, hij dacht niet aan uitgeven. Waarvoor zou hij? Tot dusver had hij, samen met moeder, kunnen leven zonder krimp. Hij verdiende, al was 't wisselend. En moeder verdiende. Die verdiende vast. Alle dagen

naaien, bij de boeren in de buurt. Zoo stram en zoo oud ze was, haar vingers konden nog de naald hanteeren. Ze plooidde en vormde het stijve boerengoed tot schorten en rokken en kielen. En ze verstellde en stopte.

Nee, er was niks niet een aanleiding, om „'t kapitaal" te gebruiken. Hij trok liever rente.

Maar toch: er kwam een tijd, dat 't noodig was.

Vrouw Joukje gaf het op. Ze moest liggen, plat op haar rug. Ze moest dranken slikken en gewreven worden.

Voor zieken-oppasser stonden Jelte's handen verkeerd. Een buurvrouw zorgde voor 't eten; ze verlegde Joukje, als die zeer lag. Ze verstellde Jelte's goed.

En eens in de week kwam de wijkzuster en stelde voorgoed orde op zaken.

Nu was er niemand, die 's morgens Jelte's roggebrood sneed en thee zette, en niemand, die hem 's avonds binnenhaalde.

Zelf moest hij zorgen voor z'n morgenmaal en z'n avondbrood. En, als de schemer in de kleine kamer stond en moeder Joukje doezelde en dommelde, zat Jelte met een verlaten hart, zonder aanspraak.

Maar tenslotte: dat was allemaal nog 't ergste niet, al was 't beter anders.

Moeder Joukje werd wel beter. 't Ging langzaam, maar 't ging.

Het ergste was: de verdiensten stonden stil. Vrouw Trienstra's vaardige vingers lagen werkloos, plukkend aan de dekens.

En de boeren betaalden niet voor werk, dat niet geleverd werd. Jelte's inkomsten waren maar klein, in elk geval niet voldoende, om den boel overeind te houden.

Geld had moeder Joukje niet. En toen 't spaak begon te loopen, wist ze even niet, hoe 't moest.

Jelte vragen? Jelte's kapitaal aanspreken?

Dan waren ze weer even uit den brand.

Ze lag te tobben. Ze durfde niet goed en ze moest.

De bakker borgde allang, zonder dat Jelte 't wist. De kruidenier al twee weken.

Ze zou 't Jelte teruggeven; natuúrlijk zou ze 't hem teruggeven. Als ze weer beter was en weer werken mocht, zou ze 't immers oversparen, al moest ze ook dubbel hard aanploeteren.

En op een avond, toen Jelte doelloos zat en uitkeek over 't land, toen de schemer — mócht hij zich plotseling naar haar gezicht keeren — de bedstee aan z'n oogen onttrok, begon ze er over, voorzichtig; ze praatte er direct over, dat hij 't allemaal terug kreeg, tot op den laatsten cent. Maar 't was noodig. Ze kwam niet eens ermee aan, dat 't heel gewóón was, dat ze 't vroeg, omdat ze Jelte toch in huis had en hem onderhield. Ze zei niet eens, dat de rollen omgekeerd waren: dat zij verdiende voor Jelte, inplaats van andersom.

Ze praatte er niet over, dat ze al zooveel jaren — zeven en twintig, aankomende zomer — voor hem gezorgd had. Nee, ze praatte direct over teruggeven, omdat ze wist, dat deze spaarsom Jelte's geluk uitmaakte.

De reactie was, zooals ze zich had voorgesteld.

Jelte wou d'r niks van weten.

Hoe 't dan moest! Wist hij óók niet. Hij werd zelfs onverschillig en wat ruw, toen er gevaar dreigde voor z'n bezit, toen het aangerand werd.

't Kon hem niks schelen, hoe 't moest, maar van z'n centen bleven ze af.

En moeder Joukje bereikte dien avond niets.

Maar toen ze er den volgenden dag wéér over begon en Jelte wel begreep, dat er geen ontkomen aan was, stemde hij toe, onwillig wel.

'K HEB MIJN WAGEN VOLGELADEN...

„Nou goed dan, as ik 't mar werom krieg.“
Dat kwam in de bus, beloofde z'n moeder verlicht.
Meer werd er niet over gesproken.
Jelte haalde 't geld van 't boekje en moeder Trienstra was uit den brand.

Joukje was al maanden weer op de been.
Dagelijks plooid ze 't harde boerengoed tot rokken en schorten en in de geldzaken kwam al weer aardig evenwicht.

Jelte praatte niet meer over z'n bezit.
Dat was voorloopig weg en dat bleef et.
Moeder moest „schreppen,“ om 't opnieuw bij elkaar te krijgen.

Hij fantaseerde niet. Hij was nuchter. Als hij 't weer in handen had, was 't in orde. Eerder niet. En moeder had et em beloofd. Dat was voldoende.

Op een avond, dat ze samen achter de tafel zaten — vrouw Trienstra met de kous, als een groote vuist omhoog, en Jelte bungelend op den stoel, de pijp tuschen de tanden — viel oom Sabe binnen; die had in 't dorp, een paar uur verder, een bakkerij.

De knecht was weg, voor zichzelf begonnen. En nou had omke aan Jelte gedacht.

Leek et wat? Vier gulden in de week en de kost en 't slapen vrij.

Jelte dacht even na. 't Wás zoo gek niet. Hier had hij 't goed, bij moeder. Maar vast geld lokte ook. Wie zou zeggen, of 't met het losse arbeiden niet es tegen kon vallen op den duur? En bakken was zoo min niet. Als-ie goed werkte, werd et loon hooger, verzekerde oom Sabe. En 's Zondags kon hij makkelijk naar moeder Joukje te theedrinken en te brood-eten.

Jelte sloeg toe en beloofde, overmorgen te komen overhuizen.

Nou, dat was geen zwaar werk. Een rieten mandje met wat onderkleeren, twee Engelsche hemden, door moeder zelf gemaakt, en z'n beste pak.

En zoo werd Jelte Sakes Trienstra van boerenarbeider bakkersknecht, voor vier gulden in de week, den kost vrij en de kans op verbetering.

Nee, 't leek niks niet min.

Jelte Sakes had et best naar z'n zin. Hij was al een aardig poosje bij oom Sabe in 't vak, en 't ging uitnemend. Z'n loon werd met den tijd hooger en hij leerde de knepen van 't bedrijf: hoe je 't brea smeug maakte en de pofkes vast; hij kon beschuit bakken, bros als bom-ijs, en taaie koek.

En Jelte Sakes, die een flink vakman werd en een aardige portie zelfvertrouwen kreeg, ging „verkeeren“ met Maaïke Gatstra van 't Streekje, dienstbode bij den dokter.

't Was voor Jelte niet moeilijk geweest, om met Maaïke aan den praat te komen. Elken morgen leverde hij z'n portie brood en boltsjes af voor 't doktershuis en ontving op den koop toe een praatje van Maaïke.

Maar dat werd voor beiden later anders. De boltsjes werden aanleiding en bijzaak en 't praatje hoofdzak. En lang duurde 't niet, of ze „verkeerden“ vrij voor 't dorp.

Jelte kocht een nieuwe das en poetste z'n schoenen 's Zondags extra glimmend en had altijd plak-natte haren. Ja, Jelte werd er in z'n verkeerung stukken beter op. Dat ging één jaar, anderhalf jaar . . . en toen begonnen ze te denken over trouwen.

Maaïke had wat overgespaard en Jelte wat. En als ze bescheiden te werk gingen, konden ze zich inrichten.

't Zou zuinig leven zijn, maar dat was bij Maaïke in vertrouwde handen; ze gaf geen cent uit, of ze kende er de keerzij van.

Heelemaal genoeg was er niet. Maar dat was geen bezwaar. Jelte bracht Maaïke — met een geheimzinnig gezicht — op de hoogte van z'n rijkdommen.

Moeder Joukje zou nou 't geld — na zooveel tijd — wel weer zoowat bij mekaar hebben.

Hij had er immers nooit meer over gepraat. En moeder had hem beloofd, dat et weer terecht kwam.

Daarom fietste Jelte op een Vrijdagavond naar 't ouderlijk huis, om eens te hooren, hoe 't er mee stond.

Dat viel niets mee. Moeder Joukje had zuinig geleefd. Haast tē sober, maar van oversparen was weinig gekomen. 't Schaap was ziek geweest, en de veearts kwam niet voor niets. Het dak had gelekt, en dat had ook een aardigen cent gekost.

En dan, moeder Joukje had één van haar naai-huizen verloren; dat moest Jelte ook niet uitvegen.

Zonder geld en zonder hoop op geld vertrok Jelte. Natuurlijk, 't was erg. Maar honderd keer erger was het, dat hij nou met niks bij Maaïke moest komen, terwijl hij nog zoo gepocht had en ze misschien al bedacht, wat ze voor 't geld, behalve Jelte's trouwpak, koopen kon.

Hij vertelde en vergoelijkte en wachtte bevreesd Maaïke's oordeel.

Ze zei eerst niets. Dat was niet een best teeken, vond Jelte. Anders had ze 't woord al gauw genoeg in den mond. Maar toen zei ze bedachtzaam: „Nou, jong, da's neat.“ Anders niet. Ze vond het dus niet erg? Ze bleef er kalm onder? Ze noemde hem géén pocher?

Nee, Maaïke kwam uit een anderen hoek. Ze zette Jelte op 't nummer. Dat géld, och wat, hij moest er geen woord meer over praten. Hij moest blij wezen, dat z'n moeder 't hád en dat ze 't had gebruikt. Warempel, zóó zei ze 't.

En terug hebben? nou, hij moest et zelf weten, maar zij had er geen aardigheid aan.

Jelte stond beduusd over die meening en hij bleef beduusd, toen Maaïke allang weg was.

Dacht ze d'r zóó over? Nou, hij niet. Honderd-dertig gulden, 't was geen peuleschil. Vast niet! Je kon d'r een best lakensch pak voor hebben en dan nog heel wat voor 't huishouden. Dat was Maaïke's terrein natuurlijk. Maar die wou 't niet eens hebben.

Jelte krabde zich eens onder de pet. Enfin, hij zou maar es afwachten. Misschien draaide ze wel bij.

Maar Maaïke draaide heelemáál niet bij. Ze bleef bij d'r standpunt, dat hij moeder Joukje dat geld moest laten houden.

En ze kreeg hem zoover, dat hij in z'n „deegdikke“ hanepooten moeder schreef, dat hij die honderd-twintig gulden niet terug hoefde. Maaïke en hij konden zich best redden. Ze wachtten nog even met trouwen. Moeder moest zich geen zorgen maken. Heelemaal niet!

Voelde Jelte zich verlicht, toen de brief in de bus viel?

Hij wou d'r nog niet voor uitkomen. 't Getal, 't mooie getal was hij nog niet kwijt. En 't zou zonde en schande wezen, om maar roekeloos over 't geld te denken.

Maar in z'n hart, ja, in z'n hart was hij wél een stuk lichter. En hij kon vrijer met Maaïke praten en haar ronder in d' oogen zien.

En Jelte was heelemáál met z'n daad verzoend, toen dominee 's middags — hij zat wat in z'n hoekje te soezen en had 't verband gemist — plotseling zei: „want

er staat geschreven: Eert uw vader en uw moeder, opdat het u wèlga."

't Was jàmmer, dat hij 't verband miste, heel jammer, maar de simpele zin had toch z'n wèrk gedaan.

„Opdat het u welga." Dat liet Jelte niet meer los.

Bijna een week later, toen oom Sabe langs z'n neus weg eens informeerde, hoe 't met de trouwplannen stond, en Jelte uitlegging gaf, douwde oom hem 's avonds een briefje van honderd toe over tafel. „Nou jong, als 't dáár op vastzit, dan is 't nog wel te overkomen. Hier hest een voorschotsje."

Maar bij die laatste woorden had hij gelachen.

Dat was maar larie, wist Jelte.

Den volgenden avond, toen hij Maaïke verslag deed, en ze al pratend de honderd gulden besteed hadden, vertelde Jelte aarzelend van dominee's woorden.

„Opdat het u welga."

Het donker verborg z'n gezicht. Gelukkig, want over die dingen praatte je niet gemakkelijk. Vooral Jelte niet. Maar Maaïke drukte z'n arm wat vaster. En dat was ook goed.

BERT BAKKER

VOOR DE ZIEKEN

Door Ds A. C. DIEDERIKS

Het is niet gemakkelijk in dezen bewogen tijd een brief te schrijven aan een zieke, want ik weet, dat gij het dubbel moeilijk hebt, omdat ge, wat er rondom u heen gebeurt, niet naast u neerlegt.

Bij uw eigen leed hebt ge dan ook nog het leed van anderen en uw deel van het leed der geheele wereld te dragen. En de tijd is voorbij, waarin de dominee alles wist en in enkele seconden een antwoord had op alle vragen.

Wij allen moeten het antwoord op de levensvragen telkens weer zoeken in het Boek. En dat zoeken beteekent voor ons allen dikwijls zielenood.

En weet ge wat ge nu niet moet vergeten? Dat gij in uw zielenood niet alleen in uw ziekenkamer ligt. En dat gij en ik maar één antwoord krijgen op onze groote, moeilijke vragen: het Woord Gods houdt eeuwig stand.

Dat is in zijn onbepaaldheid geen antwoord en toch *het* antwoord.

Vertrouwen en overgave, dat wensch ik u toe en ge zult merken, dat het geloof niet beschaamt.

Avondstemming in Borgonovo, een plaatsje in de Italiaansche provincie Piacenza.